

Canllawiau ar Amodau Cymeradwyo a Gweithredu Uned Ynysu TB yng Nghymru

Uned Ynysu TB Gymeradwy: caniatáu i Wartheg sydd o dan Gyfyngiadau TB gael eu hynysu rhag ffynhonnell unigol gyda'r nod o gyflawni Statws heb TB swyddogol

Cefndir a Diben

Cymeradwywyd Unedau Ynysu TB ar gyfer gwartheg yn unig.

Cyflwynwyd Unedau Ynysu TB fel y gellir ynysu a phrofi grŵp o wartheg er mwyn cael rhyddid rhag cyfyngiadau TB. Y nod yw creu un grŵp penodol o wartheg sydd â'r un risg o haint (yr un fuches, yr un grŵp oedran, yr un amlygiad blaenorol i'r risg o haint) a statws (dyna pam y mae'r ffenestr cofnodi yn gyfyngedig), fel bod system prawf cadarnhau TB yn debygol o ganfod haint os oes un ar gael.

Gellir symud gwartheg i'r Uned Ynysu TB, lle y cânt eu profi ac, os yw'n briodol, lle y gallant adfer Statws Heb TB Swyddogol (OTF).

Mae'n darparu man i gadw lloi neu wartheg stôr o ddaliadau sydd o dan gyfyngiadau TB lle nad oes cyfleusterau ar gael ar gyfer magu a chyfle i ynysu a phrofi gwartheg er mwyn adfer Statws Heb TB Swyddogol y gwartheg hynny. Ni ddylid ynysu anifeiliaid unigol.

Ni ddylid cadw anifeiliaid sy'n mynd i roi genedigaeth mewn unedau ynysu ac ni ddylid eu defnyddio ar gyfer magu. Fodd bynnag, os bydd yr holl gyfleusterau y gall bod eu hangen yn ystod cyfnod o waharddiad estynedig wedi eu lleoli o fewn ffiniau'r uned, gellir ystyried y senarios hyn yn amodol ar asesiad risg milfeddygol a chynllun wrth gefn boddhaol. Er enghraifft, rhaid bod darpariaeth ardal lloia, cyfleusterau godro ar gyfer gwartheg sy'n cynhyrchu llaeth a llety lloi fel y bo'n briodol. Os yw dyddiad lloia disgwyledig anifail o fewn y cyfnod gofynnol y mae angen iddynt aros o fewn yr uned, ni ddylid eu trwyddedu i mewn i'r uned.

Gellir ond cymeradwyo Unedau Ynysu ar safleoedd sy'n rhydd o dwbercwlosis yn swyddogol (OFT). Ni ellir eu cymeradwyo ac ni ellir cyhoeddi Rhif y Daliad newydd ar safle sydd o dan gyfyngiad (TB02/TB02(Cymraeg)).

Bydd y canlynol yn berthnasol i'r uned:

- rhaid iddi fod o dan gyfyngiadau (TB02/TB02(Cymraeg))
- rhaid iddi gael Rhif y Sir/Plwyf/Daliad (CPH) unigryw ac ar wahân a fydd ond yn cael ei gyhoeddi ar ôl i'r uned gael ei chymeradwyo
- rhaid iddi beidio â bod â chysylltiad Awdurdod Meddiannaeth Unigol (SOA) neu Wasanaeth Symud Gwartheg Prydain (BCMS) gydag unrhyw safle arall
- rhaid iddi ond cael ei llenwi gan wartheg o un ffynhonnell a enwyd yn unig
- rhaid ond caniatáu cyfnod o chwe wythnos i lenwi'r uned yn unig
- ni ddylai gynnwys yr hawl i bori,
- rhaid iddi fod yn ardal lle na all bywyd gwyllt fynd i mewn iddi.

Ffynhonnell y Gwartheg

- gall Unedau Ynysu TB gael gwartheg o un safle sydd o dan gyfyngiadau TB, ond nid o sawl safle
- rhaid i'r holl wartheg gael canlyniad prawf clir o fewn y 30 diwrnod blaenorol neu mae'n rhaid iddynt fod yn lloi heb eu profi o dan chwe wythnos oed ar adeg eu symud
- dim ond o dan awdurdod trwydded symud (TB16/TB16(Cymraeg)) a gyhoeddir gan swyddfa'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion (APHA) sy'n gyfrifol am safle pen y daith y gellir symud gwartheg i'r Uned Ynysu TB
- bydd pob cais i symud yn destun Asesiad o Risg Filfeddygol (VRA) gan APHA a chaiff y rheini yr ystyrir eu bod yn peri risg uchel eu gwrthod

- caiff yr Uned Ynysu TB ei chau ar ôl cyfnod o ddim mwy na chwe wythnos ac ni chyhoeddir rhagor o drwyddedau ar gyfer symud gwartheg i'r safle. Ar ôl iddi gau, rhaid i'r gweithredwr anfon yr Atodiad i'r drwydded TB16 wedi'i gwblhau gyda manylion y symudadau cyntaf ac olaf i mewn i'r uned a rhestr o'r holl anifeiliaid sydd yn yr uned i'r swyddfa APHA leol.

Safle Pen y Daith y Gwartheg

- nes y gellir cyflawni Statws Heb TB Swyddogol, ni all y gwartheg adael yr Uned Ynysu TB, oni bai fod trwydded ar eu cyfer ac oni bai eu bod yn cael asesiad risg boddhaol. caiff safle pen y daith ei gyfyngu i ladd-dai, neu o bosibl Uned Pesgi Gymeradwy (AFU). Ar ôl adfer Statws Heb TB Swyddogol a chyflwyno Hysbysiad Cadw o'r Gadwyn Fwyd (TB10/TB10(Cymraeg)) sy'n codi'r cyfyngiadau, ni fydd y gwartheg mwyach o dan gyfyngiadau symud a gallant symud heb fod angen trwydded ar eu cyfer.

Profion TB mewn Unedau Ynysu TB

- ar ôl i'r Uned Ynysu TB gael ei chau, ac ar ôl i'r gweithredwr anfon yr Atodiad i'r drwydded TB16 wedi'i gwblhau i'r swyddfa APHA leol, caiff y profion eu cynnal yn yr uned bob 60 diwrnod. Caiff y prawf Grŵp Cymeradwy ar Wahân (ASG) cyntaf, drwy ddefnyddio dehongliad llym, ei gynnal o leiaf 60 diwrnod ar ôl i'r anifail olaf fynd i mewn i'r uned
- caiff yr holl wartheg yn yr uned eu profi
- ar ôl i ddau brawf olynol clir gael eu cwblhau, ac ar yr amod bod y prawf olaf yn dechrau o leiaf 120 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad y symudwyd yr anifail olaf i'r uned, gellir cyhoeddir Hysbysiad Cadw o'r Gadwyn Fwyd (TB10/TB10(Cymraeg)) er mwyn codi'r cyfyngiadau.

Amodau

Nod yr amodau a restrir isod yw sicrhau bod yr Uned Ynysu TB yn parhau i fod yn uned hunangynhwysol sy'n amlwg wedi'i gwahanu oddi wrth fuchesi eraill. Ni chaniateir i wartheg bori mewn Unedau Ynysu.

Gellir ystyried cymeradwyo Unedau Ynysu TB os yw'r safle arfaethedig yn cydymffurfio â'r amodau canlynol:

- dylai pob uned fodloni'r meini prawf gofynnol i fod yn gymwys i gael Rhif y Daliad ar wahân.
- dylai unedau fod yn rhai bioddiogel heb unrhyw wartheg arall ynddynt a dylid dilyn protocolau bioddiogelwch llym a sicrhau bod mynedfa ac allanfa benodedig lle nad oes unrhyw risg o ddod i gysylltiad uniongyrchol nac anuniongyrchol â gwartheg eraill
- dylid diffinio ymylon yr uned yn dda a dylent fod yn amlwg, yn effeithiol ac yn ddiogel. Dylid bod llety, rheolaeth, offer (gweler isod), peirianwaith (gweler isod) a buarthau ac ati ar wahân a ffens ddwbl gyda bwlch o 3m neu rywbeth sy'n bodloni'r un diben yn effeithiol. Ni ddylid cydleoli unedau ar fuarth lle y cedwir buches arall, gan gynnwys unrhyw fath o uned TB.
- ni ellir cyd-leoli unedau lluosog o fewn yr un ardal fuarth, ond gall adeiladau lluosog o fewn yr un ardal fuarth fod yn dderbyniol fel un uned unigol. Rhaid sicrhau bod digon o le yn yr adeiladau er mwyn galluogi'r gwartheg i dyfu a rhaid nodi'r uchafswm capasiti yn yr amodau cymeradwyo. Cyfrifoldeb perchennog/gweithredwr yr uned yw sicrhau na thanseilir lles y gwartheg drwy orlenwi. Dylai nifer y gwartheg y gall uned ei dal gael ei gynnwys ar y gymeradwyaeth ac mae'n rhaid i'r perchennog/gweithredwr gael cynllun wrth gefn er mwyn osgoi amodau lles andwyol posibl a chaiff hwn ei gofnodi a'i gytuno.
- rhaid sicrhau na all bywyd gwyllt fynd i mewn i'r unedau ac yn y cyd-destun hwn mae bywyd gwyllt yn cyfeirio at rywogaethau o famaliaid gwyllt sy'n gallu gweithredu fel cronfeydd o *M. bovis* (e.e. moch daear)
- dewis arall yn lle addasu'r adeiladau yw codi ffens o amgylch yr uned fel na all bywyd gwyllt fynd drwyddi, fel ffens drydan, gan ddilyn canllawiau yr Asiantaeth Ymchwil Bwyd a'r Amgylchedd (FERA), a gellir gwneud hyn yn ogystal â chodi ffens cadw stoc. Rhaid sicrhau bod unrhyw ffensys a godir ar y ffiniau yn gallu cadw bywyd gwyllt allan o'r uned
- mae amodau addas yn cynnwys:
 - ni ddylai ochrau'r adeilad fod yn agored ond o adeiladwaith llyfn a chadarn sydd dros 1.5 metr o uchder (h.y. fel na all bywyd gwyllt afael ynddo)
 - dylai'r drysau fod o adeiladwaith llyfn a chadarn (h.y. fel na all bywyd gwyllt afael ynddo) a dylent fod yn 1.5 metr o uchder o leiaf (gellir ychwanegu dalenni metel solet at glwyd â phum bar)
 - ni ddylai bylchau wrth ochrau drysau a waliau ac oddi tanynt fod yn fwy na 7.5cm ac ni ddylai bod modd eu gwneud yn fwy drwy gloddio neu gnoi
 - lle mae elifion neu ddŵr gwastraff yn draenio i mewn i ffos gerrig, ni ddylai bywyd gwyllt allu mynd i mewn iddi a dylid defnyddio ffensys trydan er enghraifft. Bydd hyn yn atal yr amgylchedd a'r bywyd gwyllt rhag cael eu halogi
 - lle y caiff ffensys trydan eu defnyddio ar ffiniau'r Uned Ynysu TB er mwyn sicrhau na all bywyd gwyllt fynd i mewn iddi, mae'n bwysig nodi, yn ôl argymhellion Fera, y dylai'r gwifrau fod wedi'u gosod 10, 15, 20 a 30cm uwchlaw'r ddaear

- ni ddylai elifion na dŵr golchi o'r uned ddraenio i ardaloedd lle mae gan stoc a allai gael TB fynd iddynt. Rhaid ystyried mynediad penodedig i'r uned a symudiadau cerbydau o fewn yr uned fel rhan o'r protocol
- rhaid cael cyfarpar penodedig
- caiff tail ei drin fel arfer ar ôl ennill Statws Heb TB Swydddogol, ond cyn hynny rhaid iddo gael ei bentyrru am dair wythnos ar safle'r uned, neu ar safle cymeradwy. Rhaid i'r safle cymeradwy fod yn un sy'n cadw stoc a bywyd gwyllt allan heb unrhyw ddŵr ffo o'r safle
- caiff slyri ei drin fel arfer ar ôl i'r Statws Heb TB Swydddogol gael ei adfer, ond os bydd angen gwagio tanciau slyri cyn yr adeg honno, dylai naill ai:
 - gael ei storio am chwe mis a'i daenu o leiaf 10m o ffin y fferm neu o unrhyw dir a borir gan stoc a allai gael haint TB, neu o unrhyw adeiladau a ddefnyddir gan y stoc honno (mae hyn yn cynnwys defaid, moch, geifr, camelidau a cheirw fferm neu barc) ac ni fydd unrhyw fynediad i'r tir a gaiff ei drin gan stoc a allai gael haint TB am 60 diwrnod ar ôl taenu'r slyri, neu
 - peidio â chael ei storio ond ei daenu drwy ei chwistrellu i mewn i'r ddaear.

Gwneud Cais ac Archwilio

- dylai unigolion sy'n ceisio cymeradwyaeth ar gyfer Uned Ynysu TB gysylltu â'u swyddfa leol APHA a fydd yn rhoi copi o'r ffurflen gais iddynt, neu gallent gael y ffurflen oddi ar wefan APHA.
- ar ôl cael ffurflen gais wedi'i chwblhau, cynllun o'r safle, ac unrhyw ddogfennau gofynnol eraill bydd swyddog/arolygydd yn ystyried y cais ac os bydd yn credu y gallai cymeradwyaeth fod yn bosibl, bydd yn ymweld â'r safle arfaethedig ac yn ei archwilio
- yn dilyn adroddiad archwilio boddhaol ac arwydd bod y cais yn addas i'w gymeradwyo, rhaid i APHA gyflwyno cais am CPH newydd i'r Adran Gyfrifiadau. Ar ôl dyrannu Rhif y Daliad newydd, caiff ei anfon i'r swyddfa APHA leol. Caiff cadarnhad ysgrifenedig o'r gymeradwyaeth ei anfon ar y gweithredwr, ynghyd â'r amodau a'r gofynion ar gyfer cymeradwyaeth barhaus
- cyflwynir hysbysiad ar gyfer gwartheg sydd o dan Gyfyngiadau TB (TB02/TB02(Cymraeg)) i'r Uned Ynysu TB yn atal anifeiliaid buchol rhag cael eu symud a chaiff yr hysbysiad hwn ei gopïo a'i anfon i'r Awdurdod Lleol perthnasol
- cyflwynir Hysbysiad Cadw o'r Gadwyn Fwyd (TB10/TB10(Cymraeg)) i'r Uned Ynysu TB yn codi'r cyfyngiadau pan fydd Statws Heb TB Swydddogol y gwartheg yn yr uned wedi cael ei adfer. Ar ôl cwblhau'r gwaith diboblogi gall y perchennog wneud cais am ailgymeradwyaeth os yw'n dymuno parhau i weithredu fel Uned Ynysu TB
- gall y broses ail-gymeradwyo gynnwys ymweliad archwilio â'r safle a/neu gadarnhau'r cofnodion symud. Caiff pob uned ei harchwilio o leiaf unwaith y flwyddyn, ond caiff amllder yr archwiliadau ei bennu gan swyddfa leol APHA
- ar ôl ei hailgymeradwyo, caiff cyfyngiadau ar symudiadau ei gyflwyno (TB02/TB02(Cymraeg)) a thrwydded symud ei chyhoeddi (TB16/TB16(Cymraeg)) fel y gall yr uned ailstocio
- bydd methu â chydymffurfio ag unrhyw un o'r amodau a nodir yn y ffurflen gymeradwyo (gan gynnwys methu â phrofi'r gwartheg ar yr uned yn y cyfnodau a ragnodir) yn arwain at ymchwiliad APHA ac Asesiad Risg Milfeddygol (VRA). Bydd cyfyngiadau ar symudiadau (TB02/TB02(Cymraeg)) yn parhau i fod mewn grym nes y gellir cyflawni Statws Heb TB Swydddogol. Yn amodol ar ganlyniad y VRA, gellir cyflawni hyn drwy brofi neu ladd yr anifeiliaid yn yr uned, wedi'i ddilyn gan lanhau a diheintio'r safle yn dilyn y senario olaf. Nid yw ceisiadau pellach am ailgymeradwyaeth yn debygol o gael eu hawdurdodi yn dilyn achos o ddiffyg cydymffurfio.

Camau gweithredu os bydd achos o TB mewn Uned Ynysu TB

- cymhwysir y gweithdrefnau APHA safonol ar gyfer iawndal, cael gwared ar adweithwyr a chynnal post-mortem
- bydd y gweithdrefnau arferol ar gyfer adfer Statws Heb TB Swydddogol yn berthnasol a dilynir system brofi Cyfnod Byr (SI)
- bydd angen cynllun wrth gefn ar gyfer pob uned os bydd achos o TB, oherwydd caiff y rhaglen profi SI ei hymestyn. Dylai'r cynllun fynd i'r afael ag unrhyw fater posibl yn ymwneud â lles a all godi. Er enghraifft dylid bod cynllun ar gyfer adegau petai'r stoc yn tyfu'n rhy fawr i'r adeiladau sydd ar gael iddynt.

Rheoli Rhif y Daliad ar ôl ennill statws Heb TB Swydddogol.

- Unwaith y cyhoeddir (TB10/TB10(Cymraeg)) ac ennillir statws Heb TB Swydddogol, caiff prawf 6M ei drefnu ar gyfer yr uned.
- Os bydd yr uned wedi'i dadboblogi, ac nid oes gwartheg wedi'u cofrestru ar gyfer y daliad mwyach, dylid rhoi gwybod i APHA a chaiff y prawf 6M ei ganslo. Yna gellir gwneud cais i ail-gymeradwyo'r uned os bydd angen.

- Mae Rhif y Daliad ond yn gymwys i'r uned ynysu yn unig. Ni ddylid ei ddefnyddio at unrhyw ddiben arall. Os na ddefnyddir yr uned mwyach, bydd APHA yn archifo Rhif y Daliad dros dro. Caiiff pob symudiad i mewn neu allan o Rif Daliad yr uned ei atal gan yr RPA ar gais APHA. Yna gellir rheoli'r safle fel rhan o Rif y Daliad gwreiddiol fel yr oedd cyn cymeradwyaeth. Yna gellir adfer Rhif Daliad yr Uned Ynysu os gwneir cais am ailgymeradwyaeth a'i chael yn y dyfodol.

Mae APHA yn un o Asiantaethau Gweithredol Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig ac mae hefyd yn gweithio ar ran Llywodraeth yr Alban, Llywodraeth Cymru a'r Asiantaeth Safonau Bwyd i ddiogelu iechyd anifeiliaid a phlanhigion er budd pobl, yr amgylchedd a'r economi.